

جستاری بر مسائل برنامه‌ی درسی ایران

تالیف:

دکتر پروین صمدی

دانشیار دانشگاه الزهرا

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۴۰۲

سرشناسه	: صمدی، پروین، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیاور	: جستاری بر مسایل برنامه‌ی درسی ایران/ تالیف پروین صمدی.
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۲۳۲ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۹۴۴-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: برنامه‌ریزی درسی -- ایران Lesson planning -- Iran آموزش ابتدایی -- ایران -- برنامه‌های درسی Education, Elementary -- Curricula-- Iran آموزش متوسطه -- ایران -- برنامه‌های درسی Education, Secondary-- Curricula-- Iran آموزش عالی -- ایران -- برنامه‌های درسی Education, Higher -- Curricula -- Iran
رده بندی کنگره	: LB۲۸۰۶/۱۵
رده بندی دیویی	: ۳۷۵/۰۰۱
شماره کتابشناسی	: ۹۱۳۷۴۹۹
ملی اطلاعات رکورد	: فیبا
کتابشناسی	: کتابشناسی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جستاری بر مسائل برنامه‌ی درسی ایران

تألیف: دکتر پروین صمدی

ناشر: آوای نور

صفحه‌آرا: فاطمه حامدی

چاپ: اول ۱۴۰۲

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۹۴۴-۹

نشانی: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری، پلاک ۹۹، طبقه

دوم، تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵، نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

قیمت ۱۳۵۰۰۰ تومان

همه حقوق برای مؤلف محفوظ است.

فهرست مطالب

پیشگفتار ۷

بخش اول: دوره ی ابتدایی

هدف: تربیت جنسی؛ برنامه درسی مغفول دوره ابتدایی ۱۱
محتوا: ضرورت توجه به مفهوم سواد زیست محیطی در محتوای برنامه ی درسی دوره ی ابتدایی ۲۳
روش تدریس: مهارت های تدریس معلمان و پیشرفت سواد خواندن ۳۷
ارزشیابی: چالش های ارزشیابی توصیفی از دیدگاه معلمان ابتدایی ۵۳

بخش دوم: متوسطه دور اول و دوم

هدف: بررسی جایگاه و ضرورت سواد رسانه ای با عنوان هدفی نوین در برنامه ی درسی دوره ی متوسطه ی دوم ۶۷
محتوا: طراحی و سازماندهی محتوای برنامه درسی متوسطه؛ تلفیق در برابر موضوعات مجزا (دیسپلین محوری) ۸۱
روش تدریس: مروری انتقادی بر روش های تدریس دوره متوسطه ۹۵
فراگیر: فضای مجازی و هویت ملی دانش آموزان ۱۰۹

بخش سوم: آموزش عالی

هدف: نسبت جهانی سازی، بین المللی سازی و بومی سازی در تدوین اهداف برنامه درسی آموزش عالی ایران ۱۲۵
محتوا: آموزش عالی؛ نسبت محتوای ارائه شده و پرورش یادگیرنده مادام العمر ۱۳۹
روش تدریس: زیباشناختی و ماهیت تدریس در آموزش عالی ۱۵۷
استاد: التزام اساتید به اخلاق حرفه ای ضرورتی انکار ناپذیر در نظام آموزش عالی ۱۶۹

بخش چهارم: فرا عناصر برنامه ی درسی

- پژوهش: جایگاه و نقش اخلاق در پژوهش ۱۸۵
- نظریه و عمل: جای خالی کنش فکورانه در نظام آموزشی کشور ۱۹۹
- بسترسازی هویت فرهنگی در برنامه ی درسی، گامی به سمت توسعه ی فرهنگی ۲۱۹

پیشگفتار

با وجود به رسمیت شناخته شدن برنامه درسی به عنوان یک حوزه تخصصی در کشور همچنین حضور گروه‌های پژوهشی و گروه‌های نشأت گرفته از انجمن مطالعات برنامه‌ی درسی ایران، برپایی همایش‌های سالانه‌ی انجمن مطالعات و فعالیت‌های سودمند علمی دیگر همچون چاپ کتب و منابع تخصصی متعدد دانش برنامه درسی و مسائل آن، همچنان مهجور باقی مانده است. حوزه برنامه درسی به عنوان یک قلمرو تخصصی پیچیده و رکن نظام تعلیم و تربیت که فلسفه وجودی این نظام‌ها را باید در این رکن متبلور یافت. شاید بهتر باشد تا شایسته‌تر در عصر جدید و متناسب با مطالبات جدید از تعلیم و تربیت رسمی در جوامع با تحولات و دستاوردهای نظری در عرصه جهانی گام بردارد و در عرصه‌های مختلف نظر و عمل فعالیتی خیره کننده داشته باشد، گاهی مقالات و ایده‌ها برای پاسخ گویی به نیازها و مسائل مبتلا به تعلیم و تربیت و نظام آموزشی کشور خودمان بسنده نیست. مقالات و پژوهش‌ها در عرصه‌ی تعاملات جهانی و همچنین در عصر ارتباطات فرامنطقه‌ای، عصری که با نظریه‌پردازی و ایده‌پردازی جان گرفته است رد پای قابل توجهی از خود به جای نگذاشته اند. مسائل برنامه‌ی درسی ایران بسیار عدیده و پراکنده است، که به بیانی می‌توان گفت هر کسی از ظن خود بر آن توجه کرده و بخشی از مسئله را گرفته و به سمتی می‌رود اما این راه عزمی جزم و وحدتی شگفت می‌طلبد، وحدتی که در گروهی رسیدگی به مسائل مختلف موجود در مقاطع مختلف تحصیلی من-جمله: ابتدایی، متوسطه‌ی اول، متوسطه‌ی دوم و آموزش عالی شکل گرفته است. همچنین لازم است تا ویژگی عناصر مختلف درگیر در امر آموزش را نیز در نظر بگیریم. لذا این نوشتار به بررسی گزیده‌ای از مسائل عملی برنامه‌ی درسی در مقاطع مختلف تحصیلی مبتنی بر عناصر اصلی و فراعناصر مندرج در برنامه درسی می‌پردازد. امید است تا این کتاب به عنوان نقشه‌ی راهی برای پرداخت بیشتر به مسائل عملی و ملموس برنامه‌ی درسی در درس سمینار دوره‌ی کارشناسی ارشد و دکتری باشد، تا منشأ اثری برای پیشبرد و شناسایی و رفع مسائل باشد.

